Semenářství trav a jetelovin z pohledu roku 2019

doc. Ing. B. Cagaš, CSc.
Spolek pěstitelů travních a jetelových semen
Seminář SPTJS 19. 2. 2020, Zubří

Jak na tom jsme v současnosti:

Trávy (Výroční zpráva ÚKZÚZ za sklizňový rok 2018)

- plocha trav v posledních letech stagnuje kolem 10 tis ha (9 778) ha
- produkce uznaného osiva cca 7 tis t (6 788)
- zásevy 2019 naznačily mírný vzestup ploch
- pěstujeme 19 druhů (majoritních 9 trav tvoří 90 % celkového druhového portfolia)
- pokles ploch Festulolií a kostřavy luční, z minoritek pak lipnice luční
- nejvýznamnějším „ malým“ druhem je srha laločnatá (v posledních letech vzestup ploch)
- v roce 2018 jsme pěstovali 219 odrůd
- průměrné výnosy nevybočily z obvyklého rámce

Vývoj ploch trav a jetelů na semeno v ČR 2007 – 2018

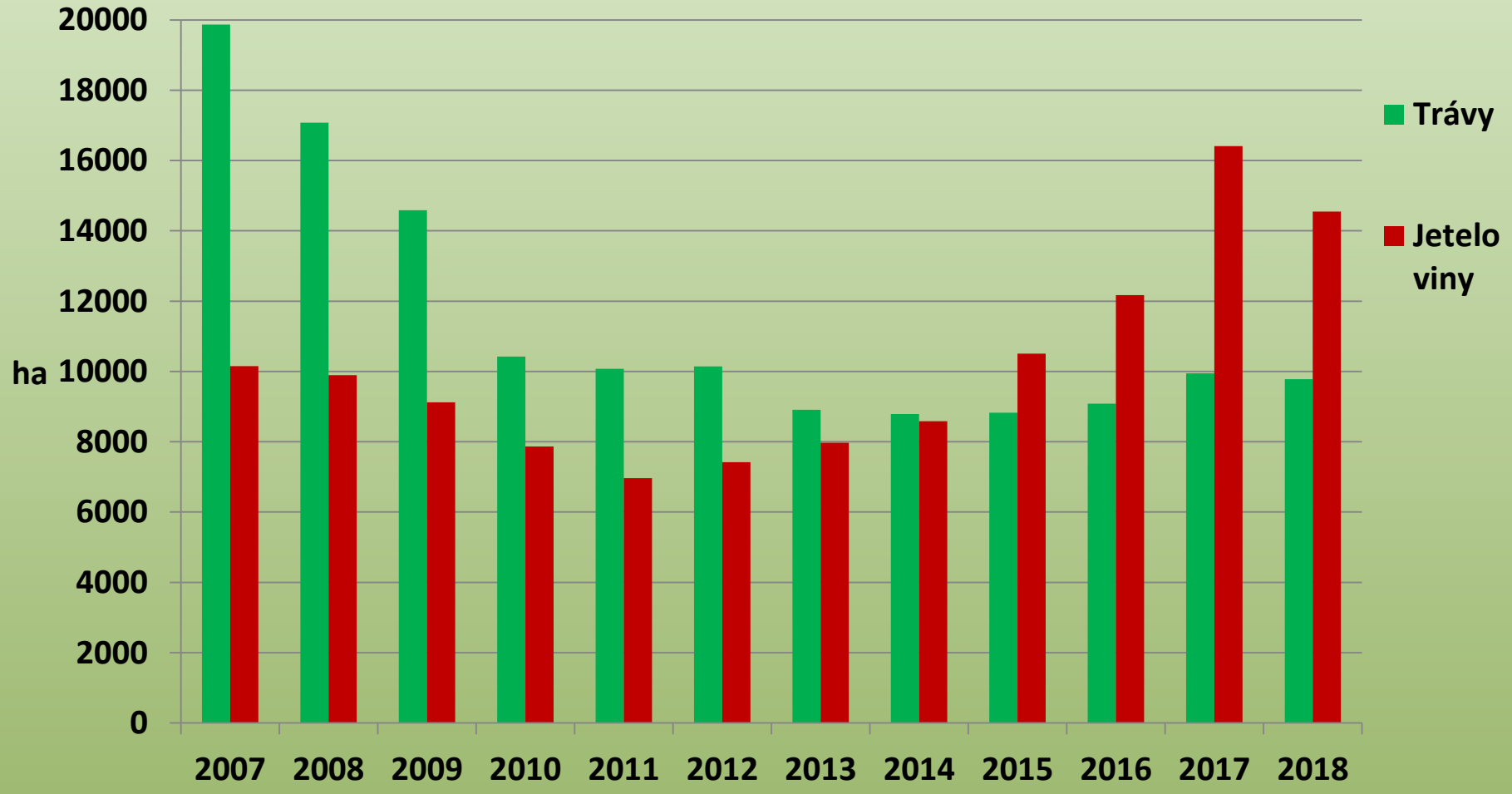

Vývoj produkce uznaného osiva trav a jetelů v ČR 2007 - 2018

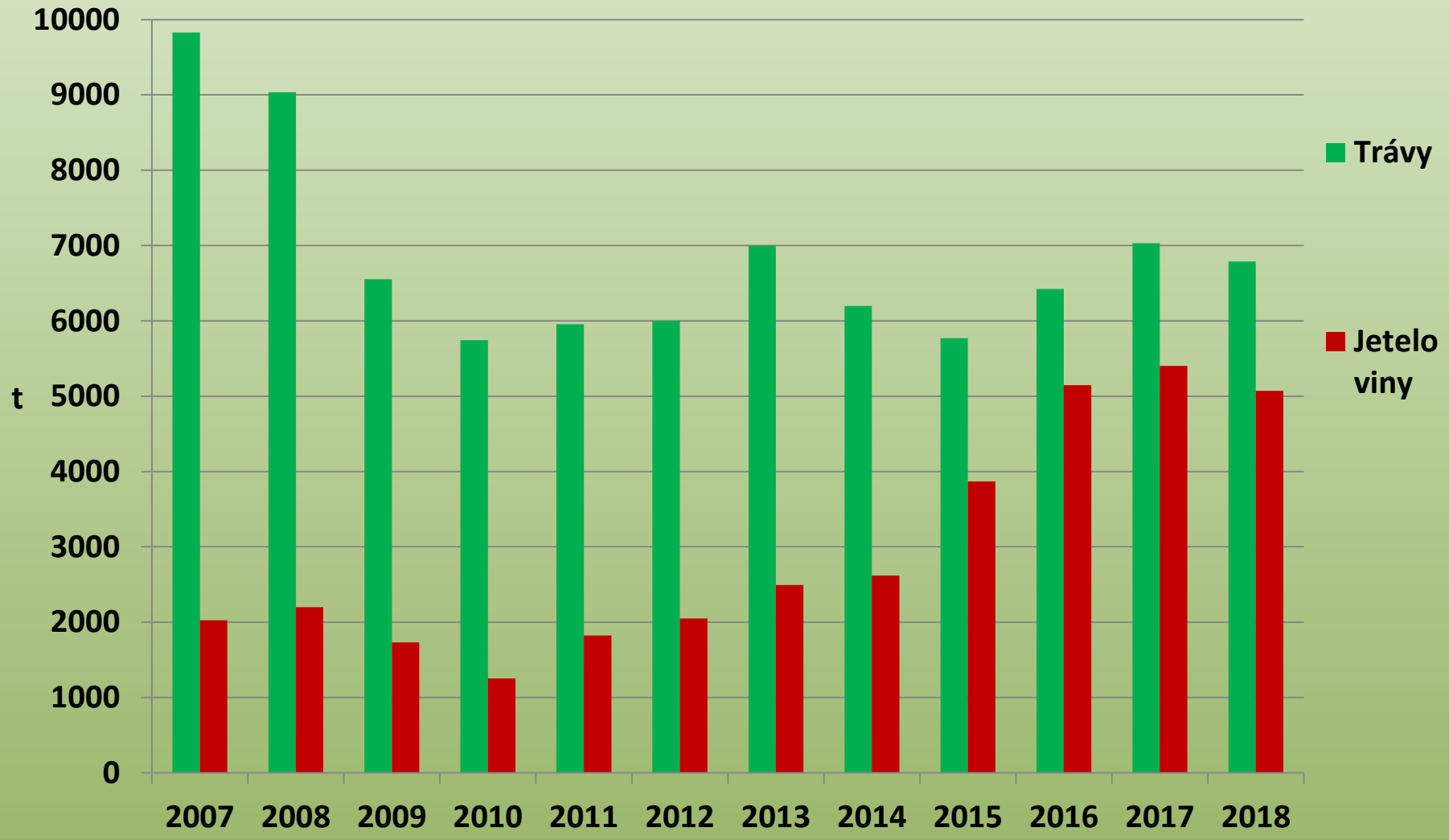

Jeteloviny (Výroční zpráva ÚKZÚZ za sklizňový rok 2018)

- mírný pokles, plocha mírně přes 15 tis ha (15 186,6)
- produkce uznaného osiva: před 5 tis t (5 067)
- majoritními druhy jsou jetel nachový, jetel luční a vojtěška setá
- minoritní druhy : pouze 1 % z celkového portfolia (nejvýznamnějším druhem je vičenec ligrus)
- pěstovali jsme 94 odrůd od 11 druhů jetelovin (46 JL, 22 JN, 12 VS)
- podobně jako u trav nemusí být odrůda pěstovaná na největší ploše nejvýkonnější
- průměrné výnosy nevybočily z obvyklého rámce s výjimkou jetele lučního
- dosažené špičkové výsledky potvrzují skutečnost, že podmínky pro semenářství jetelovin máme
- zásevy2019:mírnýpokles

Sucho 2018 a jeho dopady

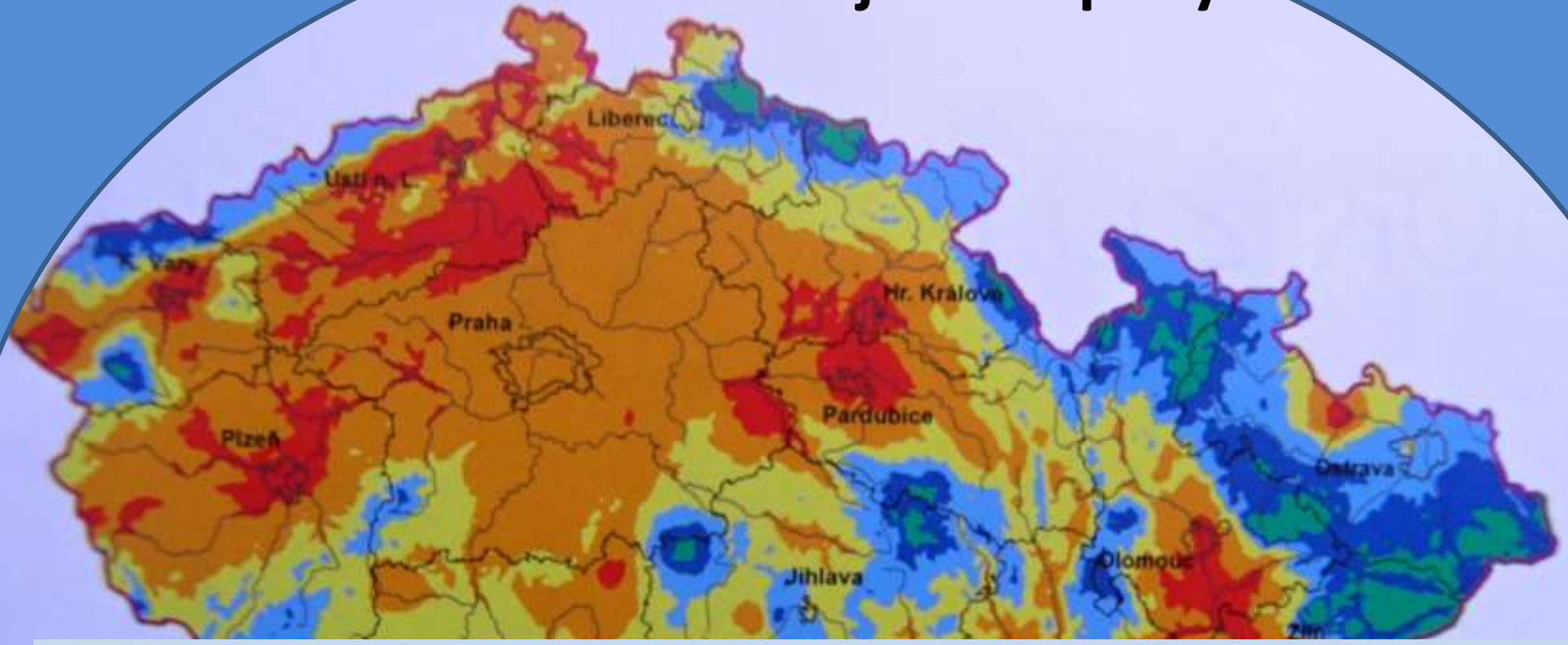

- pesimistické prognózy se úplně (naštěstí) nenaplnily
- k výraznému poklesu výnosu semen došlo pouze u dvou druhů
- průměrný výnos semen jílku mnohokvětého jednoletého zůstal pod hranicí 1 000 kg/ha (- 21 % oproti průměru posledních 7 let)
- průměrný výnos semen jetele lučního byl nižší o 12,7 % oproti sedmiletému průměru)
- HTS sice nižší u většiny partií trav, ale klíčivost a energie klíčivosti stejná
- sucho bylo v ČR velmi nerovnoměrné

Kalamitní výskyt hraboše polního 2019

- poškození semenářských kultur trav a jetelovin nepatří k častým jevům
- neparazitární běloklasost, odrůdy jílků s vyšším obsahem cukrů (Roberta) rozsah poškození porostů trav a jetelovin v r. 2019 bylo výjimečné – kalamitní
- pouze výjimečně byly zaznamenány lokality s nepodstatným napadením (Šternberk, Ratiboř)
- poškození trav na semeno: 30 – 100 % (lipnice luční lato, 27 ha, Skalagro a. s.)
- preference druhů: nejvíce byly poškozeny jílky, ale „méně stravitelné“ druhy – kostřava rákosovitá, řada ploch nebyla v důsledku poškození přihlášena
- největší výskyt hraboše (počet nor) – trvale zatravněné plochy, meze, polní travnaté cesty atd.

Neparazitární běloklasost, Vraclav

Typické poškození myšovitými hlodavci, JM Roberta, Zubří

- z jetelovin nejvíce poškozena vojtěška (30 – 75 %), ale i jetel luční, inkarnát i ostatní (minoritní) jeteloviny (jetel alexandrijský) výrazné poškození zásevů trav i jetelovin 2019 – hrozí zaorávky !
- nereálnost použití přípravku Stutox II do děr
- stanovisko MZe: odhad škod cca 2 miliardy Kč, možnost kompenzací je zatím nejasná

  je snaha umožnit aplikaci rozhozem na povrch tam, kde je 4x překročen práh škodlivosti (200 děr/ha u polních kultur)
- konečné vyjádření bude záviset na dohodě mezi Mze, Mžp a ÚKZÚZ ?

Poškození sem.porostu vojtěšky hraboši Agriservis Zlín

Možná náhrada desikantu na bázi diquatu

- problematičnost a riziko sklizně semen jetele lučního bez desikace
- hrozí zhoršení průměrných výnosů (už tak dosti nízkých): 187 - 324kg/ha v posledních 8 letech i
- je možný i úbytek pěstitelů (především jetele lučního)
- SPTJS reagovalo na tuto situaci založením polních pokusů (jetel luční i inkarnát) ve VÚP Troubsko a Selgen a. s.
- pokus: 13 variant vč. neošetřené kontroly a přípravku Reglone

jednoznačně vykázal nejlepší výsledky přípravek Kabuki (pyraflufen-ethyl)

- firma Sumi Agro Czech, s. r. o. podala žádost o povolení přípravku v rámci menšinového použití
- menšinové použití Kabuki: ÚKZÚZ 14. 2. 2020 !
- zároveň Syngenta Czech s.r.o. požádala o výjimku o odložení zákazu na rok 2020
- pravomoc čl.státu EU povolit POR dočasně (Německo) ?

Eradikace šťovíků z množitelských ploch jetele lučního

- šíření šťovíků (*Rumex obtusifolius* a *Rumex crispus*) na orné půdě i v krajině
- žádost o časově omezenou registraci herbicidu Asulox (asulam) byla definitivně zamítnuta (Agro Aliance s. r. o.)
- SPTJS iniciovalo založení polních a skleníkových pokusů s herbicidy (12 variant vč. kontroly bez ošetření a Asuloxu) – VÚP Troubsko
- Agritox a Butoxone (nízká fytotoxicita na jetel a vysoká činnost vůči šťovíkům), bohužel povolení končí 2020, pokusy budou dále pokračovat

Dělení půdních bloků větších jak 30 ha

- trávy na semeno nejsou (zatím ?) ve skupině plodin, kterých se toto opatření (DZES 7d) netýká!
- na žádost SPTJS týkající se změny: návrh byl zařazen do dokončované novely nařízení vlády 48/2017 Sb.

Čerpání DP 3i – pícniny

- podpora nákupu „jednodruhových“ trav a jetelovin i směsí má zvýšit zájem o travní a jetelové semenářství (2019 inovace a precizace jednotlivých kategorií)
- DP běží od 2017
- potěšitelný je zájem o tento program
- výrazný vliv na semenářství trav a jetelů ?

Přehled čerpání DP 3.i - pícniny						
Přijato (a schváleno)	**2017**		**2018**		**2019**	
	Počet žádostí	Cena v Kč	Počet žádostí	Cena v Kč	Počet žádostí	Cena v Kč
	7	**51 825**	18	**749 174**	94	**1,7** mil

Závěr

- české travní a jetelové semenářství jako celek je stále významným segmentem rostlinné produkce s kladným vlivem na půdu a životní prostředí vůbec
- další rozvoj semenářství pícnin může být ohrožen klesajícím zájmem pěstitelů, který je podmíněn zejména:

a) nedostatkem vhodných pesticidů vyplývajícím i z pomalé registrace navržených přípravků v rámci tzv. menšinového použití (pozn. Jednání ESA)

b) biotickými a abiotickými vlivy (výkyvy počasí , choroby a škůdci, malá výtěžnost přírodního osiva (nový fenomén) atd.

- **máme-li nejen udržet, ale zvýšit rozsah a kvalitu semenářství pícnin, je třeba usilovat o přímou podporu produkce (citlivé komodity)**

Děkuji za pozornost